נגמר הדין פרק ששי סנהדרין מז.

נכוה בעיניו נמאס. ס(כתהלים (כד) כתיב מי יעלה בהר ה' ונקי כפים וכר לבב וגו' וקתניא נמי הא: **על מטה של חבלים.** דלך בזיון מפני שהיה מכיו לשע ס ובזיהו לעין כל כדי שיתיקרו האחרים ולכבוד עצמו לא חס ומפני כבוד אב נמי ליכא למימס דנגיא בעמך כתיב (שמות כב) בעושה מעשה עמך(ט). נבזה בעיניו הוא עצמו נתבזה ונמאס בפני עצמו אלא חס לכבודו במקום קידוש ה'. ואי אמרת כבוד שעושין למת אינו אלו אלא של חיים מ"ט עביד הכי למה ביזה את החיים: **אל תספדוני בעיירות.** רבינו הקדוש נוה את בניו בכתובות (דף קג.) בהנשא אל תספדוני בשתוליכו את ארוני למקום קבורתי דהוא מת בגיפורי וקבורתו בנית שעיים אל תספדוני בעיירות קטנות שתעבדו עליהן אלא בכרכים גדולים דאיכא איגשי טובא ומיכנפי מעיירות נמי להתם: **מאי נאו לכבודו של מת.** אלמא יקרא דעבדי ליה דליה הוא: **ומכים ליה למת.** תרגומו של מלין(פ): **כי אמר רחמנא לא חלין.** ורבינן נמי שאר כל המתים הייטו כי משהו ליה לדמייה בעלמא דלא איכפת ליה ביה דהייטו בזיון ודומיא דמלוי אבל המי דליתייקרו ביה קרוביו לאו בזיון הוא לדיליה: **לשמע.** כמו (שמואל ב טו) ושמע שאול לשון אמיקה להספידו: **סימן יפה למת.** כשנפרעין ממנו בעוה"ז לאחר מיתה דיש לו כפרה בכך: **ש"מ יקרא דשכבי הוא.** דאי לאו יקרא דשכבי אמאי מיכפר בכזיוניה: **ויחי ויקם על רגליו.** אותו הנקבר נגיא הנקבר היה הוא הנגיא אשר הביא את עידו לאכול ולשתות בבית אל ונענש עידו על ידו והמיתו האריה(ט) וכשמת לאחר ימים קברוהו אצל אליעזר ולא הוכשר אצל המקום שיקבר אצלו והחייהו: **נא פי שנים.** אליהו החיה את המת והיה לו לאליעזר להחיות שני מתים והוא לא החיה אלא בנה של שונמית: **נא אלך.** ואי משום ברכתא דאליהו הוא היכי מקיימת בהכי: **וכסף שלין קוברים בו.** לפרושי טעמא דמתני' מהדר דלפיכך נתקנו שני קברות שלין קוברין נקלין ונשרפין שהן רשעים ממורים אצל נהרגין ונחנקין שהן רשעים קלים: **וליפקין מרכבא.** דהא נשרפין אצל נקלין קלים הם: **נמרא גמירי לה.** הלכה למשה מסיני: **הואיל ונדחה.** הקרבן כשהמיר דמו(פ) דאין מקבלין קרבן מן המומריס(ב) כדתניא מע"ה פרט למומר(ב) בשחיטת חולין בפ"ק (דף ה:). שוטה נמי לאו בר כפרה הוא דיקריב אותו לרצונו כתיב (ויקרא א): **כישן דמי.** ככל אדם הישנים בלילה ואינם נדחים בכך לאחר שיעורו: **אבל הפסד.** דיש בידו לחזור: **אימא לא.** הוי דיחוי: **היו כה קדשים.** בעיר הנדחת אינן נשרפין עם אלה דכתיב (דברים יג) שלה ולא אצל שמים ומיהו מיקרב לא קרבו משום דכתיב (משלי כא) זבח רשעים תועבה ואם קדשי מזבח הן ואפילו עולות ושלמים נדבה ימותו: **קדשי בדק הבית יפדו.** כשאר בדק הבית והפודה אותם יאכלם שהרי לא נאסרו דלאו דידהו הוו. ומדקתני ימותו ש"מ משום דנדחו מהקרבה כשהמירו(פ) בעליהן הוא דמומר(פ) לע"ז לא מקבלינן שום קרבן מיניה כדאמרי' בהכל שוחטין (חולין דף ה:): **דסואיל ונדחו ידחו.** דאי משום זבח רשעים הא כיון דאיקטול אית להו כפרה: **יכול פירשו.** אביו ואמו של כהן: **מדרכי נכור.** כגון מומר(ב): **יטמא.** להם כמותם ת"ל (ויקרא כא) לנפש לא יטמא בעמיו כי אם לשארו וגו' בעושה מעשה עמיו יטמא לו ואם לאו אל יטמא אפי' לשארו. אלמא לא כיפרה לו מיתתו אם לא חזר בו: הרוגי

אבל חלב והפריש קרבן. כה"ג גרלה ונדחה הוא והוי מלי לאסמעינן דנוטח טפי דאפי' המיר דת והפרים קרבן דהוי דחוי ואע"ג דדחוי מעיקרא הוי דחוי כדשמעי' ליה לר' יוחנן בפ"ק דקידושין (דף ז. ופס) גבי בהמה של שני שותפין ורבותא הוא טפי מדחוי מעיקרא כדמוכח בפ' טוב הגזול (פוסה דף לג. ופס) דאפי' מאן דאית ליה דחוי מעיקרא לא הוי דחוי מודה בגרלה ונדחה דהוי דחוי והא דנקט הכא כה"ג אורחא דמילתא נקט דאין דרך מומר להפרים קרבן ועוד גבי נשתטה אי אפשר לומר אלא שהפרים קודם שנשתטה דאי משנשתטה אינה שהפרים קרבן אין הקדשו הקדש:

אימא כישן דמי. לאו לגמרי כישן דישן מזי אפי' בשעה שהוא ישן כדתנן בפרק כל הנט (גיטין דף כח.) השולח חטאתו ממדינת הים מקריבין אותו בחזקת שהוא קיים ולא חיישינן שמא ישן בשעת הקרבה אלא כלומר כישן דמי דאפי' דלא הוי מזי אין ראוי להיות דחוי משום דממילא מיתער והא נמי ממילא מישתפי:

ואמאי כיון דשיכטל הוה להו כפרה. והא דתנן בחלק (לקמן דף קיח:) אנשי עיר הנדחת אין להם חלק לעוה"ב הני מילי דלא איקטול אבל אם דנו אותם והרגום יש להם חלק: **הואיל** ונדחו ידחו. רב יוסף ס"ל כרבי יוחנן דאמרים טעמא בחלק (לקמן דף קיב:) משום דזבח רשעים תועבה דאי כר"ל דאוקי לה בנקטים קלים ואליבא דרבי יוסי הגלילי דאמר ממון בעלים הן ע"כ אין אלו משום דחוא אלא משום ממונם אבל דהני ממון בעלים הן ונקנת תימה גבי המיר דתו אי נשתטה לא יועיל בהם לעייה כמו בעיר הנדחת וידחו אפי' דמיס: משיקתוס

ת"ש [1]נבזה בעיניו נמאס [2]זה חזקיהו מלך יהודה [3]שגירד עצמות אביו על מטה של חבלים ואי משום יקרא דחיי הוא מ"ט כי היכי דתיהוי ליה כפרה לאבוה [4] ומשום כפרה דאבוה משהו ליה ליקרא דישראל ישראל גופייהו ניחא להו דמיחלי יקרייהו לגביה [5]ת"ש אמר להן אל תספדוני בעיירות ואי אמרת יקרא דחיי מאי נפקא ליה מינה קסבר ליתייקרו ביה ישראל טפי ת"ש [6]הלינו לכבודו [א] להביא לו ארון ותכריכין אינו עובר עליו מאי לאו לכבודו של מת לא לכבודו של חי ומשום כבודו של חי מבית ליה למת אין כי אמר רחמנא [7]לא תלין נבלתו על העץ דומיא דתלוי דאית ביה בזיון אבל הכא כיון דלית ביה בזיון לא ת"ש [8]הלינו לכבודו לשמע עליו עיירות להביא לו מקוננות להביא לו ארון ותכריכין אינו עובר עליו שכל העושה אינו אלא לכבודו של מת ה"ק כל העושה לכבודו של חי אין בו בזיון למת ת"ש ר' נתן אומר סימן יפה למת שנפרעין ממנו לאחר מיתה מת שלא נספד [9]ולא נקבר או שחיה גוררתו או שהיו גשמים מזלפין על מטתו זהו סימן יפה למת ש"מ יקרא דשכבי הוא שמע מינה: לא היו קוברין כו': וכל כך למה לפי [10]שאין קוברין רשע אצל צדיק דאמר [11]ר' אחא בר חנינא מנין שאין קוברין רשע אצל צדיק שנאמר [12]ויהי הם קוברים איש והנה ראו את הגדוד וישליכו את האיש בקבר אלישע [13] ויגע האיש בעצמות אלישע ויחי ויקם על רגליו אמר ליה רב פפא ודילמא לאיקיומא [14]ויהי נא פי שנים ברוחך אלי אמר ליה אי הכי היינו דתניא על רגליו עמד ולביתו לא הלך אלא ויהי נא פי שנים היכי משכחת לה דאחייא [15]א"ל רבי יוחנן שריפא צרעת נעמן שהיא שקולה כמת דכתיב [16]אל נא תהי כמת וכשם שאין קוברין רשע אצל צדיק [17]כך אין קוברין רשע חמור אצל רשע קל וליתקון ארבע קברות שני קברות גמרא גמירי לה [18]אמר עולא א"ר יוחנן [19]אכל חלב והפריש קרבן והמיר דתו [20] וחזר בו הואיל ונדחה ידחה איתמר נמי [21] א"ר ירמיה אמר ר' אבהו א"ר יוחנן [22]אכל חלב והפריש קרבן ונשתטה וחזר ונשתפה הואיל ונדחה ידחה וצריכא דאי אשמעינן קמייתא משום דאיהו דחה נפשיה בידים אבל האי דממילא קא דחי אימא כישן דמי ואי אשמעינן הכא משום דאין בידו לחזור אבל התם דבידו לחזור אימא לא צריכא אמר רב יוסף אף אנן נמי תנינא [23]היו בה קדשים קדשי מזבח ימותו קדשי בדק הבית יפדו והוינן בה אמאי ימותו כיון דאיקטול הויא להו כפרה וליסקו לגבוה לאו משום דאמרינן הואיל ונדחו ידחו א"ל אביי מי סברת מת מתוך רשעו הויא ליה כפרה מת מתוך רשעו לא הויא ליה כפרה דתני רב שמעיה [24]יכול אפילו פירשו אבותיו מדרכי ציבור יטמא ת"ל [25]בעמיו [26]בעושה מעשה עמיו א"ל רבא מי קא מדמית נהרג מתוך רשעו למת מתוך רשעו מת מתוך רשעו כיון דכי אורחיה קמיית לא הויא ליה כפרה נהרג מתוך רשעו כיון דלאו כי אורחיה מיית הויא ליה כפרה תדע דכתיב [27]מזמור לאסף אלהים באו גוים בנחלתך טמאו את היכל קדשך [וגו'] נתנו את נבלת עבדיך מאכל לעוף השמים בשר חסידיך לחיתו ארץ מאי עבדיך ומאי חסידיך לאו חסידיך חסידיך ממש עבדיך הנך דמחייבי דינא דמעיקרא וכיון דאיקטול קרי להו עבדיך אמר ליה אביי מי קא מדמית הרוגי

מסורת הש"ס

א) מכות כד., ב) [פסחים ט.], ג) כתובות קנ., ד) [ע"ז מו., ה) ופס], ו) [ע' תוס' לע"ז מו.: ל"ה קבולה], ז) חולין ז: ע"ש, ח) ל"ל וילך וינע, ט) ס"ת אמר ר"י [וכתולין אינם כמאמר ר"י], י) הוריות יא. כריתות ז. זבחים יב., כ) [נכ"מ: ופסחתמן], ל) [פס נדרים לו.], מ) לקמן קיב., נ) [ימות כב: וס"ן], ס) כתהלים טו כתיב מי יגור באהלך וגו' וקתניא. כל"ל, ע) [כתוס' כב:], פ) כס"מ: מלון, צ) [מ"ש יג], ק) כס"מ: כשנתמד, ר) כס"מ: המשומדים, ש) כס"מ: למשומד, ת) כס"מ: כשנתמדו, א) כס"מ: דמשומד, ב) כס"מ: נשמדו.

תורה אור השלם

1. נבזה בעיניו נמאס
ואת יראי יי יכבד נשבע
להרע ולא ימר:
תהלים טו ד
2. לא תלין נבלתו על
העץ כי קבור תקברנו
ביום ההוא כי קללת
אלהים תלוי ולא תטמא
את אדמתך אשר יי
אלהיך נתן לך נחלה:
דברים כא כג
3. ויהי הם קברים איש
והנה ראו את הגדוד
וישליכו את האיש בקבר
אלישע וילך ויגע האיש
בעצמות אלישע ויחי
ויקם על רגליו:
מלכים ב יג כא
4. ויהי בעברם ואליהו
אמר אל אלישע שאל
מה אעשה לך בטרם
אלקח מעמך ויאמר
אלישע ויהי נא פי שנים
ברוחך אלי:
מלכים ב ב ט
5. אל נא תהי כמת אשר
בצאתו מרחם אמו
ויאכל חצי בשרו:
במדבר יב יב
6. ויאמר יי אל משה
אמר אל הכהנים בני
אהרן ואמרת אלהם
לנפש לא יטמא בעמיו:
ויקרא כא א
7. מזמור לאסף אלהים
באו גוים בנחלתך טמאו
את היכל קדשך שמו
את ירושלם לעיים: נתנו
את נבלת עבדיך מאכל
לעוף השמים בשר
חסידיך לחיתו ארץ:
תהלים עט א-ב

גליון הש"ס

רש"י ד"ה על בשר יבי' וביזהו לעין כל. עי' תפיסת מהרי"ל לנת לה כלל ה' סימן מ"ט:

הגהות הב"ח

(א) גמ"א דחיהו ליה כפרה לאמרי. נ"ב ויקה יהרי כסמוך נגי פ"ס מגלי נתן מנאלר דדוקא אם היא מפוס יקרא דשכבי אי אינה לנמת אינה כזיון הרי הוא לו כפרה אבל אי מפוס יקרא דחיי הוא אין לו כפרה לנמת כלל מה שמנין אותו לאחר מותו כמו שפרש"י פס:

מוסף רש"י

הנבא בסוף המסכת

עין משפט נר מצוה

לו [א] טור ש"ע יו"ד סימן שנו סעיף ג:
לח ב ג טור ש"ע יו"ד סי' שסב סעיף ה:
לט ד ה מי' פ"ג מהלכי שגגות הל"ו ופסק שחחל ונרלה ע"ש בכ"מ:
מ ו מיי' פ"ד מהלכות עכו"ם הלכה יג:
מא ז מיי' פ"ב מהלכות אבל הלכה מ סמג עשין כ טוש"ע יו"ד סימן שנג סעיף מ:

רבינו חננאל

מצוה זו מדרבנן היא: **איבעיא** להו קבורה משום בזיונא הוא או משום כפרה כלומר חבוט הקבר מכפר למאי נפקא מינה כגון דפקיד לא תקבורהה לההוא גברא אי אמרת משום בזיונא הוא לאו כל כמיניה אלא אי אמרת משום כפרה הא אמר לא בעינא כפרה ת"ש מדאיקבור צדיקי ואי אמרת משום כפרה צדיקי כפרה בעי רחמי אין דכתיב כי אדם אין צדיק בארץ וגו' וסוגיא שלקא דמשום כפרה: **איבעיא** להו הספדא דיקרא דחיי או יקרא דשכבי היא למאי נפקא מינה דאמר לא תספדוני אי נמי לאפוקי מיתמי שכר הספדנין אם הוא יקרא דשכבי מפקינן ואי לאו לא ופשטנא יקרא דשכבי הוא ת"ש ויבא אברהם לספוד לשרה ודחיי שרה גופה ניחא לה לאיתיקר כה אברהם ת"ש לא ספדו ולא יקברו כו' ת"ש נבזה בעיניו נמאס זה חזקיה מלך יהודה שגרר עצמות אביו במטה של חבלים ואי אמרת יקרא דחיי הוא אמאי עבד הכי ואמרינן כי היכי דתיהוי כפרה לאבוה ת"ש בשלום תמות כו' ת"ש אמר להם ר' אל תספדוני בעיירות ת"ש הלינו לכבודו להביא לו ארון ותכריכין או (למקוננות) (להביא לו מקוננות) לשמע עליו עיירות אינו עובר עליו שכל מה שעושה לכבודו של מת הוא עושה כו' ת"ש ר' נתן אומר סימן יפה למת שנפרעין ממנו כיצד לא נספד ולא נקבר או חיה גוררתו או גשמים זולפין על מטתו זהו סימן יפה למת שנפרעין ממנו אחר מטתו ש"מ יקרא דשכבי הוא ש"מ: **לא** היו קוברין אותו בקבורה אבותיו כו' לפי שאין קוברין רשע אצל צדיק ומנא לן שנא' ויהי הם קוברים איש והנה ראו את הגדוד וגו' ורחי' ודילמא לא הוה הקב"ה אותו האיש המת שנגע בעצמות אלישע אלא כדי לקיומי ביה ברכת אליהו ויהי נא פי שנים ברוחך אלי א"כ היינו דתניא על רגליו עמד ולביתו לא הלך אלא ש"מ שלא יהא קבור רשע אצל צדיק אבל אליעזר החיה בן השונמית ורפא צרעת נעמן ששקולה כמת כדכתי' אל נא תהי כמת וגם כך אין קוברין רשע חמור אצל רשע קל: סוגיא דשמעתא מת מתוך רשעו מיתתו לא הויא לו כפרה וכן אפילו נהרג מתוך רשעו אין לו כפרה עד דמטיא ליה צערא דקברא ומשום הכי אין חיוב אבילות בקיום והנהרג אבילות ונדחה הגולל חיילא אבילות ועת סתימת הגולל עדיין רשע ואינן חייבין להתאבל על רשע. מתי הויא ליה כפרה בעת דחזו צערא דקברא דאיל ונדחה ידחה אבילות נדחית לגמרי כדתנן לא היו מתאבלין עליהן אלא מתאוננין שאין אבינה אלא בלב ואקשי' אי הכי דמדחזו צערא דקברא איכפר להו למה ליה עיכול דקתני נתאכל הבשר מלקטין לעצמות וקוברין אותן ושנינן דמהתיא שעתא מסרח ולא אפשר לאסוקי מקברא. אבל הרוגי מלכות כיון דשלא כדין נהרגין מיד הויא להו כפרה מדכתיב נתנו את נבלת עבדיך מאכל לעוף השמים בשר חסידיך לחיתו ארץ וק"ל חסידיך חסידים ממש עבדיך הנך הוא דמחייבי דינא מעיקרא וכיון דאיקטול קרי לה עבדיך ש"ס הריגה כפרה ליהו: **א"ר** יוחנן אכל חלב והפריש קרבן ונשתמד וחזר בו הואיל ונדחה ידחה וכן אכל חלב והפריש קרבן ונשתטה וחזר

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com